

Poštnina plačana v gotovini.

Savin.

Zlata kolesa.

*Delajmo, delajmo zlata kolesa,
da se popeljemo v sveta nebesa!
K vozu srebrnemu bomo jih djali,
pa se k nebesom kot ptički peljali.*

*Tam potrkamo na vrata,
na nebeška vrata zlata:
„Peter sveti, brž odpri,
nam v nebesa se mudi.“*

*Brž k Mariji pohitimo,
je pobožno počastimo:
„O Marija, dober dan,
pelji nas na desno stran!“*

*Peter sveti k nam priteče,
se prikloni in poreče:
„Zlata vaša so kolesa?
O, potem pa le v nebesa!“*

*Nam poreče vsa vesela
Mati božja, roža bela:
„Oj, otroci, dober dan,
za menoj — na desno stran!“*

*Nas popelje k Jezusu,
Jezusu preljubemu,
na njegovo desno stran,
kjer je prostor nam odbran.*

Katoliški shod v Ljubljani.

To bo zopet nekaj velikega in lepega. Slovenci bomo imeli letos svoj katoliški shod. Vršil se bo v Ljubljani v dneh 25.—28. avgusta. Mnogo tisočev Slovencev in Slovenk bo prišlo skupaj,

da pokažejo svoje neomajano katoliško prepričanje. Pomenili se bodo, kako bi mogli zanaprej še bolj katoliško živeti in katoliška načela povsod uveljaviti. Slovenski narod bo v celoti zopet enkrat pokazal, da ne mara nobene druge modrosti razen krščanske, nobenih drugih organizacij razen krščanskih.

Katoliških shodov je bilo na Slovenskem že več. Štirji veliki so bili pred vojsko, manjših je bilo že po vojski precej. Vsi so bili lepi in veličastni. Na vsakega je prišlo na tisoče ljudstva, ki je bilo povsod enega duha in enega srca. Krona vseh teh manjših shodov bo letošnji veliki shod v Ljubljani. Na njem se bo zbral takorekoč ves narod kot en mož.

Orlovstvo se bo katoliškega shoda najodličnejše udeležilo. Ena najlepših zunanjih plati shoda bo gotovo nastop orlovskih in orliških čet. Brez strahu in brez omahovanja bodo ob enem s slovenskim ljudstvom Orli pred očmi sveta zaklicali katoliški Cerkvi: Tvoji smo, Tvoji hočemo biti!

Orličem in Orličkam je v Ljubljano predaleč. Večinoma boste ostali doma, ker so vabljeni na shod le odrasli. Toda zelo prav je, da tudi vi veste, kaj se godi važnega med Slovenci, zato sem vam tukaj o tem napisal. O katoliškem shodu boste še marsikaj slišali doma in v društvu. Le zanimajte se zanj, le ogrejte si tudi vi ob njem svoja srca, da bodo sedaj in bodo tudi vedno ostala — katoliška.

Stariši, ne dajajte otrokom alkoholnih pijač!

Spet eno pismo in odgovor.

Dragi brat Nardžič!

Z veseljem sem bral Vaše pismo bratcu Vekoslavu v Ruše. Lepo ste napisali in tudi jaz rečem, da je Vaš nauk prav dober in zelo krščanski. V tem Vam dam čisto prav. Zatajevanje jezika je vsem potrebno, Orličem tudi in Orličicam. Vendar se meni zdi, da nas nekoliko preveč silite k molčanju pred nasprotniki. Če mene osebno kdo žali, je že prav da molčim, tako so nas vedno učili. Toda če me žali zato, ker sem Orel, ne žali samo mene, ampak žali vso organizacijo, tisoče mojih bratov Orlov. In tukaj bi jaz mislil, da nisem dolžan vedno molčati in vsega mirno požreti. Saj moram vendar skrbeti za svojo orlovsko čast. Orel je in mora biti pogumen. Ne bo si pustil kar meni nič tebi nič jemati časti. Nasprotnik naj ve, da Orli nismo šlape, da si ne damo vsega reči. To gotovo ni nekrščansko. — Kaj pravite na to, brat Nardžič? Bog Vas živi! — Vaš Miroslav, dijaški naraščajnik v Ljubljani.

Dragi moj Miroslav!

Pravim, da si lepo napisal in tudi jaz rečem, da je Tvoj nauk prav dober in zelo orlovski. V tem Ti dam čisto prav. Vendar se mi zdi, da si v svoji gorečnosti pomešal med seboj dve stvari. Sodim namreč, da je razlika med dvema nasprotnikoma, katerih eden psuje in zmerja, da bi napravil prepir, drugi pa o Orlih nepošteno govori z namenom, da bi jim vzel čast pred Teboj in pred drugimi, ter skuša doseči, da bi se Ti začel sramovati članstva pri Orlih, poleg tega bi pa še druge od njih odvrnil. Kajne v tem je razlika?

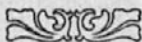
Vidiš, dragi Mirko, ta-le drugi primer je tisti, na katerega si mislil v svojem pismu Ti. Oni prvi primer je pa imel v mislih Vekoslav iz Ruš in jaz, ko sem mu pisal odgovor. Pomisli še enkrat: Če bi bil Vekoslav začel ugovarjati nasprotniku, kakšen uspeh bi bil imel? Ali bi bil nasprotnika spreobrnil, ka-li?

Drugače je v drugem slučaju. Tu imaš ti popolnoma prav. Če kdo začne orlovsko organizacijo smešiti in trdi o njej nesresnične reči, na priliko, da je čisto majčkena, da Orli nič ne znajo telovaditi, da so protidržavni, ali kaj vem, kaj še takega prismojeni ljudje skupaj stuhtajo — takrat pa le pokaži, da Ti vse bolje poznaš organizacijo in veš, zakaj si in hočeš ostati Orel. Pouči nasprotnika odločno in krepko, povej mu, da je nevednež, reci mu, da Ti nimaš povoda, sramovati se svoje lepe organizacije pred svetom, sramuje naj se le on, da hoče javno govoriti o stvari, katero tako slabo pozna. — Morebiti ga boš privedel do tega, da bo svojo nevednost priznal. Potem ga boš lepo po vrsti poučil, kakšna je orlovska organizacija. Če pa ne bo priznal in bo začel zmerjati — takrat si pa le tudi ti pokliči v spomin moje pismo ruškemu Vekoslavu. To si enkrat za vselej zapomni, da je zmerjavca vselej najbolje pri miru pustiti.

H koncu Te vprašam: Koliko časti pa izgubijo Orli, če kakšen zaslepljenec proti njim zabavlja? O, presneto malo! Orlovska čast je preveč vzvišena, da bi mogel vsak nizkotnež do nje in jo potegniti v blato. Zato se mu lepo smej in ohrani mirno kri! Če bi kdo pljunil v solnce — ali bi prelepa nebesna luč ugasnila? O, še na misel bi ji kaj takega ne prišlo! Ampak pljunek bi prišel nazaj onemu na glavo . . .

Dragi Miroslav, to je tisto, kar pravim jaz in gotovo tudi Ti.

Bog Te živi! — Tvoj brat Nardžič.

„Orlič“ — odkod prihaja in kam gre?

Potrebno je, da se enkrat o tem pogovorimo. Bolj boste znali ceniti svoje glasilo, če vam na to dvojje vprašanj na kratko odgovorim.

Odkod „Orlič“ prihaja?

Iz Ljubljane seveda, toliko veste vsi. To je sicer res, jaz bi pa rad, da bi tudi vedeli, kako pride v Ljubljano, oziroma kako sploh nastane. O tem berite tukaj.

V vsaki tiskarni imajo velikansko skladownico papirja. Dobivajo ga iz tovarne-papirnice, kjer ga izdelujejo iz lesa in starih cunj. Kako je mogoče narediti papir iz lesa in cunj, je tolika umetnost, da vam je ne morem na kratko razložiti. Morda se napotimo drugič enkrat v papirnico tisto umetnost ogledovat.

Dobro veste, da je „Orlič“ iz papirja. Toda če bi vzeli v tiskarni kar svitek papirja in ga vam poslali, bi presneto debelo gledali, pa bi kljub temu nič ne vedeli, kaj vam je pošta prinesla. Preden odroma papir v vaše roke, je treba nanj nekaj natisniti, kar vi radi berete.

Kaj se bo natisnilo, odločuje urednik. Ta gospod ves mesec premišljuje, kaj bi utegnulo zanimati Orliče in Orličice in in kaj bi bilo zanje poučno. Kadar se kaj primernega spomni, brž napiše in spravi v škatljo. Če pa sam ne utegne, naprosi koga drugega. Nekateri pridni sotrudniki pa tudi brez prošnje pošljejo prispevek za „Orliča“. Urednik dene vse v škatljo, kar je dobrega. Kar je pa preslabo, vrže naravnost v peč, ker mu je najbolj pri rokah. Drugi bolj imenitni uredniki imajo v ta namen takozvan uredniški koš, tako, da pridejo slabi in zavrženi rokopisi šele po ovinkih na pravo mesto — v peč.

Med tem pripravlja še neka druga moč svoje doneske za naš list. To je pošta brata Nardžiča. Kar se nabere na pošti v enem mesecu, mora vse prihodnji mesec na svetlo. To pravico si je brat Nardžič enkrat za vselej izgovoril.

Proti koncu meseca odpre urednik svojo škatljo, prevzame Nardžičevo pošto in sedaj se začne urejevanje lista. Natančno mora določiti, kako bodo v listu povesti in pesmi in slike in poučni sestavki razvrščeni. Za vsako številko mora biti urejevanje že en mesec prej končano, ker delo v tiskarni traja več tednov. Zato se ne smete čuditi ali celo jeziti, ako vaši spisi in pisma pridejo šele dva meseca pozneje v list.

Lepo urejene spise pošlje urednik v tiskarno. „Orličev“ urednik jih pošilja v Kranj. V Kranju jih dobi v roke črkostavec. Spis za spisom pritrди predse na pult in začne staviti črke. Na pultu ima mnogo predalov in v njih polno drobnih kovinastih črk. V enem predalu so sami a, v drugem sami b itd. Črke zbira v okvir in sestavlja besede kakor je na urednikovih papirjih zapisano. Počasi mu gre, vendar v nekaj urah sestavi za več „Orličevih“ strani.

Ko je vse besedilo postavil, še ne more tiskati. Vsak spis je stavil v poseben okvir, sedaj pa mora vse skupaj prikrojiti za posamezne Orličeve strani. Več kakor 48 vrstic ne sme dejati na eno stran. V tiskarni pravijo temu delu, da lomijo

stavek. Če je črkostavec kaj preveč besedila postavil, mora počakati za drugi mesec, kar je preveč. Potlačiti se nič ne da.

Tako prirejen stavek denejo v tiskarski stroj, ki ga žene električna. S črno pobarvanim valjarjem potegnejo čez stavek, da se vse črke namažejo s tiskarsko barvo. Potem polože na črke bel papir in vse skupaj porinejo med dva snažna valjarja, ki pritisneta papir na črke. Tako se list tiska. Stroj dela tako naglo, da komaj dva delavca sproti natisnjeni papir ven jemljeta, belega pa notri polagata.

Sedaj je „Orlič“ tiskan in se že lahko bere. Vendar ga je treba še posušiti, potem pa lepo zganiti in zravnavati, da se lahko odpira od strani do strani. Prav za prav bi ga morali tudi sešiti in obrezati, da bi bil podoben lepemu zvezku. Ker bi pa to precej stalo in bi bil list mnogo dražji, nismo naložili tega dela tiskarni. Rajši pustimo, da si naročniki sami razrežejo in tudi sešijejo, če hočejo.

Nato tiskarna ves list — 6000 ga je letos — zavije in poveže v močan papir, voznik ga pa pripelje v Ljubljano v Ljudski Dom. Tam se začne novo delo, ker prevzame list njegovo upravnništvo. V upravništvu odberejo za vsak kraj toliko izvodov, kolikor so ga naročili. Zalepijo v papir, povežejo z vrstico, napišejo naslov in oddajo na pošto — pa ne na Veselo — na dolgočasno pošto.

Tako pride „Orlič“ do vas, da ga berete. Če se v upravništvu kaj zmotijo, da premalo pošljejo ali pa sploh nič, mora tisti naročnik upravništvu sporočiti, da lista ni dobil. To se pravi list reklamirati. Takemu sporočilu ni nič treba poštna znamke prilepiti, samo zapisati je treba z velikimi črkami: Reklamacija.

Kam „Orlič“ gre?

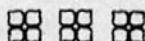
To je veliko vprašanje in bolje bi bilo, da bi vi odgovorili mesto mene. Kam gre „Orlič“ ko ga preberete? Ponekod gre gotovo v smeti, v peč, pod klop, ali pa za zavijanje klobas in špehovke. To so žalostna pota za naš list. Če bi Orlič znal govoriti, bi se glasno, glasno pritožil. Dobro, da ne zna.

Toda če se „Orlič“ ne pritoži, se pa pritožujem jaz, ki to pišem. Zakaj „Orliča“ rajši ne spravljate? Zakaj ne devljete številke za številko lepo v predal ali v mapo? Kadar bo skupaj 12 števil, bi jih lahko dali vezati in bi imeli prav čedno knjigo. Če nekaj let boste zopet radi brali stare „Orliča“, še rajši jih bodo brali vaši mali bratci in sestrice, ki sedaj še ne znajo brati, pa se bodo kmalu naučili.

„Orlič“ prinaša igre in deklamacije. Vsako leto prirejate akademije in gledališke predstave. Pa ste dostikrat v zadregi, ker ne veste, kakšno igro bi igrali, kakšno deklamacijo deklamirali. Iz mnogih krajev potem pišejo na upravnništvo, naj jim

pošlje tiste lanske in predlanske številke, v katerih je ta ali ona igra, oziroma lepa deklamacija. Kako pa bodo poslali, če pa nimajo nobene stare številke v zalogi? Vse so naročniki že zdavnaj pobrali. Zato bodite pametni in sproti spravljajte vse številke, da ne boste v zadregi, kadar kaj potrebujete.

Torej ne precej razcapati in zapraviti „Orliča“, temuč lepo ga spravite, da vam bo delal še dolgo veselje in koristno zabavo!

Br. E.

Grlica.

Brat Leon vjel je grlico,
oj grlico smejačico,
golobovo sorodnico.
„Ne boj se, ptička mila,
če kletko boš dobila.
Tu notri boš samevala,
kramljala in prepevala —
kru-u, grlu . . .“

Odvrne bratu grlica,
oj grlica smejačica:
„Tam v logu moja sestrice
po vejah telovadi — —
O zlati čas pomladi!
Ubožica zaprta sem,
otožna vsa, potrta sem,
u-u-hu-hu — —“

Tolaži brat jo: „Grlica,
oj grlica smejačica,
ne bodi huda, ptičica,
ne boš mi več uboga.
Poklical bom iz loga
še sestrice, da bo pri nas
poslej obema kratek čas!“
„Kru-u, grlu . . .“

Prinesel ogledalo je,
obesil tja zrcalo je,
srce se zasmejalo je.
Čuj, grlica že poje:
„O, glava sestre moje!
Pozdravljena, sedaj si tu,
zavriskajva, juhej, juhu,
ju-u, grlu!“

Ivan Langerholc.

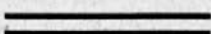
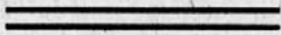
Knjiga — prijateljica.

Knjiga bodi tvoja prijateljica. In to je prav vse eno, če je knjiga tvoja lastnina, ali če si jo dobil na posodo. Zato naj bo knjiga vedno čedna.

Grdo je, če prijemaš knjigo z umazanimi rokami. Na vsaki strani se pozna tvoj prst. Listi so raztrgani in umazani, polni blata in gnoja.

Ravnotako je grdo, če med jedjo bereš in kruhove drobtine padajo v knjigo ali pa kaplje od žlice na liste. Knjiga bo koj raztrgana in zamazana. Če je kruh komaj pečen, se bodo strani sprijemale, da jih ne bo mogoče ločiti.

Če imaš daljšo povest in je ne moreš vse naenkrat prebrati, nikar knjige pod vrhom ne podvihuj. Vzemi si kos malo bolj trdega papirja in odreži od njega približno takole obliko:

Lepa knjiga je človeku
 najboljša prijateljica!

Ta kos trdega papirja imej v knjigi in ga položi tja, kjer si jenjal brati. Pa samo en tak kos imej, ne več. Ni gršega, kakor če je knjiga polna takih in enakih papirjev. Ali pa mašna knjiga vsa polna podobic. Taka knjiga se mora raztrgati.

Če bi rad kaj iz knjige prepisal, pa nimaš ravno v tistem hipu časa, napiši na papir, ki ga imaš pri rokah kratko: Str. 116 oz. tisto stran, kjer si nekaj koristnega našel.

Če je knjiga tvoja, napiši nanjo na prvi strani svoje ime. Enkrat samkrat bo zadosti. Če bi se rad vadil podpisati svoje ime, si kupi zvezek in se vanj podpisuj. Knjige je pa škoda. Saj veš, kjer se osel povalja, tam dlako pusti.

V tuji knjigi se pa nikdar nikar ne podpisuj. Pa že slišim: Tonček Pozabljen mi ugovarja. „Potem pa ne bom vedel, če sem jo že bral.“ Ali poleg Tončka bo kmalu napisan Janez Mazač, za njim bo stal Miha Neveden, vmes se bo prišutila Anica Nevem in tako dalje.

Če bi rad vedel, kaj si že bral in česa še ne, potem pojdi v šolo k Francetu Marnu. Ta ima posebno knjižico in vanjo zapisuje knjige, ki jih je že prebral. Takole:

Prebrane knjige: (l. 1922.)

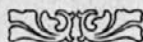
Jos. Volc: Vrtec 1921.

S. Sardenko: Mati svetega veselja.

Fr. Ks. Meško: Mladim srcem I.

F. S. Finžgar: Študent naj bo (že drugič; prvič l. 1920).

Pa še ti tako ravnaj. To je veliko bolj pametno kakor tvoje mazanje.

Leopold Berce, Središče.

Morebiti vas bo zanimalo.

„Prihodnjič prav gotovo vsi k telovadbi!“ Tako je ukazal brat vaditelj in njegove oči so nas gledale, kakor bi hotele nekaj posebnega povedati.

Meni se je to naročilo čudno zdelo, saj sami vemo, da ne smemo od telovadbe brez potrebe izostajati. Čemu nam danes posebej tako resno naroča? No, mora že vedeti zakaj.

Res smo vsi prišli. Brat vaditelj je stopil med nas, kakor da ima ta dan še prav posebno oblast nad nami. Nenavadno resno se je držal in njegova povelja so bila rezka, odsekana. Pa je bila tudi naša disciplina taka, da je bilo veselje.

Naenkrat prenehamo in vaditelj nam naznani: „Orlič! Enajstega marca bo priredil središki Orel akademijo. Tudi naraščaj bo nastopil. Zanj bom odbral najboljše Orliče izmed vas.“

Razložil nam je še pomen akademije, potem je začel odbirati telovadce. Skrbelo me je, bom li tudi jaz med izvoljenimi, vendar sem prav potrpežljivo čakal. Že sem mislil, da mi bo izpodletelo. Premišljeval sem svoje nerodnosti in žal mi je bilo, da sem bil včasih živ, razposajen in nagajiv. Morebiti mi je brat vaditelj kar z oči bral bridko kesanje, da je prav nazadnje tudi mene zaznamenal.

Potem smo imeli nekolikokrat posebej vaje za nastop. Zadnja je bila ob spremljanju godbe. Tako je dan akademije hitro prišel.

* * *

Da bi videli vi tisti dan našo dvorano! Bila je kakor pravljčni grad iz devete dežele. Vsa okrašena s pomenljivimi grbi in cvetličnimi vencii. Vsak grb je obdajalo več slovenskih zastavic. Ves prostor je žareel v razsvetljavai električnih žarnic. Oder je zakrival lepo poslikan zastor. V daljavi je umetniško naslikana središka okolica, v ospredju stoji na levi strani Orel s križem in zastavo, zraven Orlica s košarico cvetja. Na desni slovenska mati z Orličem, kateremu kaže križ in prapor domovine.

Spored akademije je bil zelo mnogovrsten. Ko se je zastor prvič dvignil, je prikorakala četa čvrstih Orlov. Z obrazov jim je sijalo veselje in pogum. Godba zaigra krasno melodijo — tri štiri — in že izvajajo naši člani vaditeljske vaje občutno in izrazito. V teh skladnih in pomenljivih gibih se kaže veliko fantovske duševnosti. Romantična scenerija in prelivanje svetlobe jih je preobražalo v neka vzvišena bitja. Tako se je vrstil prizor za prizorom, eden lepši od drugega — naš Društveni dom je bil ta dan pravljčni grad . . .

Bil sem prepričan, da je središki Orel z Orlico vred prav jasno pokazal vsem navzočim, čemu žrtvuje toliko prostega časa orlovstvu, zakaj se svoje organizacije oklepa z vsem srcem. Uspehi njegovega dela so lepi!

* * *

Nisem mogel drugače, da sem o tej akademiji tudi v „Orliča“ nekaj napisal. Sploh bi najrajši popisal vse srečne ure, ki jih preživim v vrstah Orličev. Kadar bom večji, starejši in — če Bog da — tudi modrejši, bom napisal še kaj lepšega, hočem reči, v lepši obliki.

Sedaj se pripravljamo za tekme. Gre nam dobro, ker je naš brat vaditelj na svojem mestu. Je sicer strog, vendar dober, zahteva pa red in disciplino.

Pomlad je tu, o, to je veselje! Doma na zeleni trati sem si naredil drog in na njem in okoli njega telovadiva z bratom Ivanom, kadar naju mati puste. Skačeva in tekava, zraven sva pa vedno židane volje. — Srčen pozdrav bratu Nardžiču in vsem bravcem in bravkam. Bog živi!

Vaditelj.

Nekaj zanimivosti z našega izleta.

V nedeljo po krščanskem nauku sem peljal svoje Orliče na kratek izlet. Samo eno uro daleč. Hodili smo ob domači reki in prišli v krasen gozd. Ondi smo v prijetni dolinici napravili telovadno igro in smo se pogovarjali. Nazaj smo korakali skozi vasi in smo peli koračnice. Vmes smo se včasih ustavili in smo spet kakšno rekli. Samo nekatere zanimivosti bom tukaj zapisal.

Sredi gozda sem vprašal Orliče:

„Kdo se zna tukaj orientirati?“

Niso me razumeli, to sem precej videl na obrazih.

„Bom pa bolj po domače povedal. Kdo mi zna povedati, na kateri strani je sever na kateri je jug? Kje je vzhod, kje zahod? To se pravi z latinsko besedo: Kdo se zna orientirati?“

Na vse strani so gledali pa nobeden se ni upal odgovoriti. Doma na vasi so to znali. Vedeli so, kako leži šola, Društveni dom, farna cerkev, župnišče. Gospod učitelj jim je bil pri zemljepisju že zdavnaj razložil. Toda tu v gozdu, v neznanem kraju? Hm, to ni tako lahka reč!

„No“, sem skušal pomagati, „saj vendar solnce sije.“

„Že vem“, se je oglasil Jermanov Peter. Sence kažejo naravnost proti severu. Če se obrnem za svojo senco, imam za hrbtom jug, na desni vzhod, na levi zahod. Kakor bi stal pri tabli pred zemljepisno karto.“

Pohvalil sem ga, čisto zadovoljen pa nisem bil.

„Kaj pravite vi drugi? Ali solnce ves dan meče sence proti severu?“

Španov Francel je kar poskočil in je rekel: „Samo opoldne!“

Dobro je povedal. Pogledali smo na uro in bila je štiri. Dognali smo, da ob tej uri sence ne kažejo naravnost na sever, temuč že močno proti vzhodu, ker smo bili šele v maju. Zavaljo tega severne smeri nismo iskali tam, kamor so kazale naše sence. Seči smo morali skoraj pol obrata bolj na levo in smo rekli: Proti tejle strani je sever! Tako smo se orientirali.

Vprašal sem dalje: „Dečki, kaj pa, če bi bilo oblačno in bi ne bilo ne solnca ne senc. Ali bi se potem mogli tu v gozdu orientirati?“

Globoko so mislili, pa odgovora ni vedel nobeden.

„No vam bom pa jaz povedal. To bo menda nekaj novega za vas. Poglejte tole debelo drevo! Kaj raste na njegovem deblu?“

Obstopili so ga in gledali. Nekateri so rekli: „Nič!“ Toda med onimi, ki so stali na drugi strani drevesa, sta se kar na enkrat dva oglasila: „Mah!“

„Dobro, na deblu raste mah, lepo zelen je. Pa sami ste že opazili, da ne raste povsod. Povem vam kar precej, da raste navadno le na severni strani debel. Poglejte, če je res!“

Ker smo pred nekaj minutami po sencah dognali, kje je severna smer, ni bilo težko preiskovati. Dečki so se razkropili ogledovat druga drevesa. Vsi so morali pripoznati, da se skoraj povsod ujema. Pritekli so nazaj k meni in so me vprašali: „Kako pa to?“

„Vidite to je tako. Mah vsi poznate in veste, da je precej tak kot šolska goba. Raste in živi pa skoraj od same vode. Kadar je dež, se nasrka vode kakor goba, potem jo pa počasi použiva in se redi od nje. Na južni strani dreves, pa tudi na vzhodni in zahodni, ga navadno obseva solnce in mu vodo izsuši. Zato seveda pogine. Na severno plat debel solnce ne seže, mah ohrani svojo vodo in lepo zeleno raste.“

Prav fletno se je zdelo to odkritje mojim Orličem in vsa drevesa so hoteli pregledati. Nekatero je imelo tudi na južni strani mah, toda le bolj pri tleh ali pa je bilo drugače zelo zasenčeno.

— — —

Na povratku sem jih ustavil na cesti blizu neke vasi. Na gričku nad vasjo je stala farna podružnica.

„No, vi učenjaki, kdo bi se pa znal tukajle brez solnca orientirati? Katero plat neba bi tu najprej našel?“

Spet so bili v prvi sapi zelo nevedni. Jaz sem pa dvignil palico in sem jim pokazal cerkev na griču. „Ho, kristjani moji, ali vam onale cerkev nič ne pove?“

Cerkev je sicer molčala in zvedavo gledala na nas, vendar se je enemu zabliskalo v možganih: „Aha, že vem! Pri krščanskem nauku smo se nekoč učili. Kako mora že biti cerkev obrnjena?“

Kazalec je dejal na nos in tuhtal. Takrat se je pa že tudi Mežnarjev Makselj domislil. Takole nam je povedal:

„Velika večina cerkva je obrnjenih proti vzhodu, tako namreč, da je glavni vhod na zahodu, veliki altar pa proti vzhodu, ker nam je od vzhoda prišlo odrešenje. Zvonik večinoma stoji ob glavnem vhodu, torej proti zapadni strani. Samo če je prostor tak, da se ne more tako zidati, je cerkev drugače postavljena.“

„Dobro“, sem sklenil jaz. „Solnce nam kaže, da ta-le cerkev res pravilno stoji. Torej bi se tudi na ta način mogli marsikje dobro orientirati.“

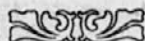
Ko smo korakali dalje, so moji dečki presodili vse znane cerkve, če pravilno stoje.

V prihodnji vasi sem jih spet vstavil. Z veliko napetostjo so čakali, kakšna mojsterska naloga jih spet čaka. Jaz pa sem jim samo rekel: „Orientirajte se!“

Na vse strani so gledali, pa ni bilo ne cerkve, pa tudi ne mahu na drevju. Ali Kotarjev Janezek, čebelarjev sin, je zagledal nad cesto — čebelnjak. Kar butnilo je iz njega: „Jaz vem!“ In nam je razložil.

„Ko so naš ata delali novi čebelnjak, so pravili, da mora biti obrnjen proti jugu, ali še bolje nekoliko proti jugozahodu. Tako lahko solnce skoraj cel dan obseva panje od spredaj in vabi čebele na pašo. Gotovo je tudi ta-le čebelnjak tako obrnjen. Zato se lahko orientiramo.“

No, za ta dan smo imeli dosti. Še ni bil prav mrak, ko smo bili doma. Pa recite, če si upate, da naš izlet ni bil zanimiv?! —

Škender:

Solnček — neroda.

Solnček — to je fant zarobljen!
Noč je vso pohajkoval,
davi se domov je vračal,
kar med potjo je zaspal.

Lahnih nog meglica bela
po stezici prihiti,
solnček — zaspané zaspani
ruk! — se vanjo zaleti!

„No, ženščè, kam vendar gledaš?
Šent! Mar cesta ni za dva?
Ta bi bila lepa! — Prostor!“
Solnček jezno godrnja.

Pa meglica nagajivka —
Misliš, da se ga zboji?
Kaj še! Brž oblak pokliče:
„Stražnik, tegale zapri!“

Amerikanska tekma v teku.

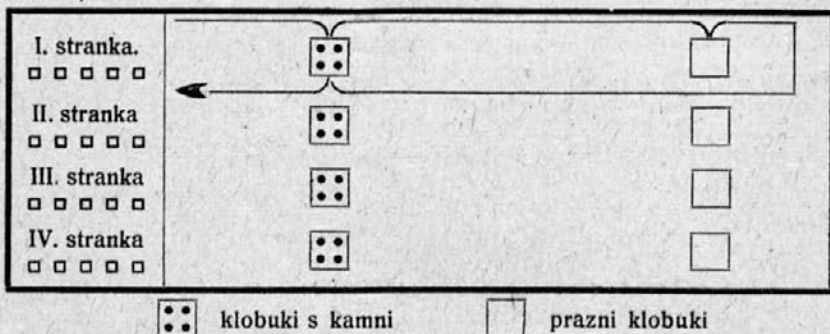
(Telovadna igra.)

Ravno dvajset naraščajnikov je bilo. Hoteli so se poskusiti v teku in vaditelj jim je odbral nalašč zato primerno telovadno igro. Samo da je rekel: Amerikanska je — pa je bila že naprej

vsem všeč. Bogve, če je Amerika res tako imeniten svet? Naj že bo kakor hoče, ta-le igra je res prav dobra, zanimiva in zdrava.

Igrali so na dvorišču. Prostor je bil bolj dolg nego širok. Igralci so se razdelili na štiri stranke po pet in pet. Postavili so se na enem koncu dvorišča v zastope. Tik pred njimi je vaditelj potegnil preko celega dvorišča črto. Potem je dobil pri svojih dečkih na posodo osem klobukov. Tudi kape bi bile dobre. Dečki so pozorno gledali, kaj bodo imeli klobuki pri telovadni igri opraviti.

To so kmalu razvideli. Vaditelj je šel nekako v sredo dvorišča in je ondi razpostavil klobuke po tleh drugega poleg drugega tako, da je imel vsak zastop po en klobuk v ravni črti pred seboj. Z ostalimi štirimi klobuki je šel proti drugemu koncu dvorišča in je blizu meje razpoložil tudi te prav takisto po tleh. (Kdor ne razume mojega opisovanja naj si ogleda pričujočo sliko!)

S tem pa vaditeljevo delo še ni bilo končano. Šel je nazaj k onim klobukom v sredini in je v vsakega vrgel štiri ko jajce debele kamne. Potem si je otrl roke in stopil k dečkom. Priprave za igro so torej končane. Toda igro samo je bilo treba še pojasniti. Zato je vaditelj spregovoril:

„Dečki! Vsaka vrsta ima v ravni črti pred seboj dva klobuka. V bližnjem so štirji kamni. Sedaj je naloga prvega igralca vsake stranke, da kar mogoče hitro prenese vse kamne drugega za drugim iz prvega klobuka v drugi. Naslednji igralci jih bodo morali prav tako hitro prenesti nazaj v prvi klobuk in tako dalje.

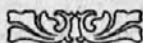
Ko bom plosknjil z rokama, steče prvi od vsake stranke mimo prvega klobuka, zagrabi en kamen, teče dalje okoli drugega klobuka in spusti kamen vanj. Teče nazaj mimo prvega klobuka in okoli njega. Mimogrede vzame en kamen in ga v teku prenese prav tako v drugi klobuk. Ko je prenesel zadnji kamen, se vrne k svoji stranki. Tam ga pričaka drugi igralec z nastavljeno odprto dlanjo. Ko priteče, udari s svojo dlanjo po njej, oni pa brž steče in prenaša kamne nazaj v prvi klobuk. — Tako se bo igra nadaljevala, dokler ne boste vsi na vrsti. Radoveden sem, katera stranka bo prva končala. Tista bo zmagovalka.“

Pozorno so poslušali. Vaditelj jim je še pokazal, kako naj tečejo, potem se je umaknil v kot in — plosk v dlan!

Prvi štirji so tekli. Komaj sem mogel opazovati, tako hitro so ginili kamni v bližnjih klobukih. Tekачi so sopihali, skušali drug drugega prehiteti, oni v koncu dvorišča so pa gledali in se smejali, smejali . . .

Tekač od četrte stranke je prvi opravil in bežal nazaj v zastop. Koj za njim je plosknilo pri drugi stranki. Trenutek pozneje so bili že vsi drugi igralci na slavohlepem delu. To pot je bil tekač od druge stranke tako brhek in uren, da je vse posekal, tudi tovariša od četrte stranke.

Tako se je igra nadaljevala. Zelo zanimivo je bilo gledati, toda čemu bi še dalje opisoval? Naredite igro doma in si jo ogledjte. „Orliču“ pa pišite, če je igra prijetna in za Orliče pripravna.

Zgodba o slepi in gluhonemi deklici.

(Dalje.)

Lenčka bi rada znala govoriti.

To je bila že dolgo njena velika in goreča želja. Pred boleznijo je že znala govoriti nekaj besed. Po bolezni je seveda vse pozabila, ker je postala gluha, torej tudi nema. Samo besedo vóter (voda) si je precej dolgo zapomnila. Izgovarjala jo je pa samo vó-vó. Ko se je pa naučila prstno abecedo, je še to edino besedo pozabila. Samo smejati se in jokati je še znala tako kakor drugi otroci.

Toda govoriti bi na vsak način hotela! Če je imela njena mama eno urico časa, ji je Lenčka brž zlezla v naročje in je z nežno rokico tipala njene ustnice, njen jezik njene zobe — da bi se naučila, kako se vse to giblje med govorjenjem. Potem je sama na enak način poizkušala premikati ustnice in jezik ter izvabljeti iz grla glasove. Pri tem se je z eno roko prijela za jabolko pod vratom, z drugo za ustnice. Tako se je ubožica trudila, da bi mamino govorjenje natančno posnemala. Oh, kaj ves trud, samo, da bi mogla govoriti kakor znajo drugi ljudje!

Naenkrat je prišlo novo upanje. Pri Lenčki in njeni mami se je oglasila neznanica gospa. Vračala se je iz Evrope in je pripovedovala, da se je pred kratkim na Norveškem neka slepa in gluhonema deklica naučila dobro govoriti.

Gospa še ni dobro končala svoje pripovedi, ko je bila Lenčka že vsa v ognju. Tudi jaz, tudi jaz! Na vsak način, pa brez odlašanja! In res ni dala prej miru mami in učiteljici, da so jo poslali v poseben zavod, kjer se taki ubožčki uče govoriti tudi z usti in z jezikom, ne samo s prsti na rokah.

Lenčka se uči govoriti.

V zavodu se je zavzela za Lenčko neka gospodična z imenom Sara. Njujina šola je pa bila takale:

Gospodična Sara je izgovarjala začetkoma samo glas m. Seveda je imela pri tem ustnice lepo zaprte, saj drugače ni mogoče izgovoriti m, ker gre sapa skozi nos. Lenčka je natančno otipala, kako drži Sara usta, in je potem sama vse prav tako poizkusila. Kmalu je šlo.

Druga točka je bil glas p. Pri tem glasu je že treba ustnice lepo izprožiti, da sapa udari skozi. Če jih držiš zaprte kakor pri m, ne boš nikoli mogel izgovoriti p. Kar poizkusi! Lenčka je dosti hitro razumela in p se je kmalu pojavil.

Dalje sta segli do glasov a, s, t, i. Vse te različne glasove si je prisvojila v eni uri. Pri vsakem od teh glasov so usta drugače skrivljena in tudi jezik ima vselej drugačen posel. Kdor hoče, da bo jasno in razumljivo govoril, mora na te reči močno paziti. Koliko truda je imela uboga Lenčka, preden je mogla izgovoriti vse glasove, ki jih kažejo črke v abecedi! Vi bravci in bravke „Orliča“ pa znate kar sami od sebe govoriti. O, srečni ljudje! Vendar mnogi med vami površno in zanikerno govorite, da vas krščanski človek na vso moč težko razume. No, ne bom vas podil v Lenčino šolo, toliko vam pa prav trdo in zares naročam, da se v svoji šoli zelo potrudite, ko vas uče razločno izgovarjati besede. In pa to, da s premislekom preštudirajte tiste članke o branju, ki jih v našem „Orliču“ s tako ljubeznijo piše vaš prijatelj g. Iv. Langerholc.

Lenčka pravi, da ne more popisati svoje sreče, ki jo je čutila, ko se je naučila izgovarjati prvi stavek. Ni bilo lahko in ni bilo kmalu. Več glasov po vrsti v eni sapi lepo izgovoriti je mnogo težje nego izgovoriti en sam glas. Saj se lahko spomnite na nekaj podobnega, ko ste se učili brati iz abecednika. I ste prav kmalu poznali, tudi m in a. Precej sitnosti je pa bilo, preden ste gladko prebrali besedo „ima“. Pa to je samo medla podoba Lenčkinega truda.

Končno je pa vendar premagala težave. Prvi stavek, ki se ga je naučila, je bil ta-le: It is warm, po slovensko se reče: Toplo je. Kmalu so sledili še drugi. Sama pa piše pozneje, da je bila njena izgovarjava tako slaba in nerazločna, da sta jo komaj gospodični Sara in Ana razumeli. Z neprešanim trudom in z neumorno vajo se je toliko spopolnila, da je mogla tudi z drugimi prijatelji govoriti.

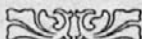
Lenčka hiti na počitnice, da se pogovori z domačimi.

„Moja mala sestra me bo sedaj razumela!“ To je bila ena izmed najbolj veselih misli Lenčkinih v zavodu. In tudi mama jo bo razumela in ata in vsi v domači hiši. Da bi že kmalu kmalu smela domov! „Sedaj nisem več nema, sedaj znam govoriti.“

Še nekaj moram na tem mestu opomniti: Lenčka je torej znala govoriti, da je mogla drugim kaj dopovedati. Sama pa govorjenja drugih seveda ni slišala in tudi ne videla. Vsako besedo je morala drugim z ustnic otipati. Prav nalahno je položila roko govorečemu na usta in je vsak glas in vsako besedo in vsak stavek ujela v svoje prste! Nam se to čudno zdi, toda Lenčka se je polagoma tako privadila, da je razločno govorjenje prav tako hitro umevala kakor mi, ki slišimo.

Končno je prišel oni srečni trenotek! Preden se je deklica nadejala se je vlak ustavil na domači postaji. Vsi domači so jo čakali ondi. Lenčka jih je pozdravila z besedo, prvič po bolezni so čuli besedo iz njenih ust. Mama se je kar tresla od veselja in brez besed pritisnila hčerko na srce. Mala sestra jo je prijela za roko in skakala kakor nora od radosti. Podobno so bili vsi domači polni veselja in ponosa na pridno Lenčko.

Naši deklici sami je pa bilo pri srcu, kakor bi ji hribi in griči peli v pozdrav, kakor bi vsa drevesa na polju ploskala njej na čast . . . (Dalje.)

Vesela pošta brata Nardžiča.

Iz nabiralnika.

Ljubljana. — Dragi br. Nardžič! Jaz sem Čehinja, pa smo sedaj v Ljubljani. Rada berem „Orliča“, mama mi je pa naročila tudi glasilo slovaškega orlovskega naraščaja „Orlik“. V njem sem čitala povest o orlu in lisici. Pošiljam Vam jo v slovenski prestavi.

Nekoč se je sprla lisica z orlom, kdo od njiju je kralj tatranskih gorá. Lisica se je hvalila, da pozna ne le vse skale in gozde, temuč tudi vse prepade in skalne dupline. Orel je dokazoval, da on preleti najvišje tatranske vrhove in dan na dan opazuje spod neba, kaj se godi v teh gorah. „Dobro“, je rekla lisica in je povedla orla na rob globokega prepada. „Če veš vse, kaj se godi v teh gorah, pa mi povej, kaj se skriva na dnu tega brezdna.“ Modra lisica je vedela, da orel ne bo mogel odgovoriti, temuč se bo pred njo osmešil. — „Ne vem“, je rekel orel. — „Vidiš, da ne moreš biti kralj teh gor. V tem prepadu se skriva kraljevi zlati zaklad, ki mora biti skrit v tej temi, zakaj bogastvo ne ljubi svetlobe. Zato, viš, je gospod Bog ustvaril mene, da bivam v duplinah in čuvam zlati zaklad. Torej sem jaz gospodarica tatranskega bogastva.“ — Orel se je zamislil in je rekel: „Rad priznam tvoje prvenstvo, toda poprej mi pokaži tisti zaklad. Skoči v to globino in prinesi mi košček zlata.“ — „Zaklada ni dovoljeno nositi iz prepada. Toda ker ga hočeš videti, pojdiva notri in ga poglejva!“ Že se je veselila, kako bo osmešila Orla. Skale v brezdnu so bile ostre in strme. Lisica se je bala, da jo orel prehiti na potu navzdol, in je zaprosila: „Ti si močnejši, kar na hrbet ti sedem in me poneseš doli.“ — Orel je rad vzel lisico na peruti — in že sta bila v globočini. Notri je bilo golo kamenje in črna tema. Lisica je nekam zbežala, pa se je vrnila in rekla: „Tu v votlini je zaklad spravljen. Poglej mojo dlako, kako se svetlika od zlatega zaklada,

ker sem se ravnokar v njem skopala." Njena koža se je res blesketala v temi kakor bi bila pozlačena. „Pojdi se še ti kopat v zlati zaklad!“ Hotela je orla speljati v popolno temo in ga ondi zadaviti. — „Hvala ti, kraljica temnih zakladov, jaz ostanem rajši zvest našim siromašnim skalam vrh gora in jasnemu nebu nad njimi.“ To je rekel in odletel, lisica je pa ostala v temnem prepadu. Močno se je kesala svoje nadutosti. Poskusila je po strmih skalah splezati na vrh. Toda na opolski steni ji je spodrsnilo — telebnila je nazaj v globino in se žalostno ubila . . .

Iskreno pozdravlja Vaša Liduška Kubik-ova.

Šmartno. — Dragi br. Nardžič! Pri nas je prav lepo in lušno. Zadnjič nam je brat vaditelj po telovadbi pripovedoval smešnice. Nekaj sem si jih zapomnil in jih pošiljam na Veselo pošto.

Kako se je g. učitelj zmotil. Janko je vprašal v šoli: „Gospod, ali more biti kdo kaznovan za to, česar sploh ni naredil?“ — Učitelj: „Seveda ne. To se samo po sebi razume.“ — Janko: „Jaz nisem naredil domače naloge, torej ne smem biti zavoljo nje kaznovan.“

Pameten sklep. „Jurček, kaj boš naredil, kadar boš velik?“ — „Brado si bom pustil rasti.“ — „Zakaj vendar delaš tak čuden sklep?“ — „Zato, da se mi ne bo treba po celem obrazu umivati.“

Premeten cigan. Cigan je šel na kmetovo njivo repo krast. Zgledal ga je gospodar in je zavpil nad njim: „Hej, človek, ali sem ti dovolil?“ Cigan se je lepo opravičil: „Ne jezite se, gospodar, jaz sem se samo prijel za repo, da me veter ne odnese.“ Bog živi! Vaš Jernej Globar.

Polenšak. — Dragi br. Nardžič! Poročam Vam, da smo izgubili štiri brate Orle. Odrinili so v vojaško službo. Na svečnico smo še imeli skupno sv. obhajilo, potem so se poslovili od nas. Naročili so nam, naj ostanemo zvesti in pridni Orlič, da bomo že neustrašeni Orli, ko se povrnejo med nas. Vsi smo jim obljubili. Obljubo bomo tudi držali, da nas ne bo kedaj sram pred njimi in nas bodo še rajši imeli. Zdaj imamo novega predsednika in načelnika. Oba sta že odslužila vojake. Radi ju imamo, upamo, da tudi onadva nas. Na Jožefovo smo spet skupno prejeli sv. zakramente. Sv. obhajilo smo darovali za naše Orle-vojake. Bog daj, da bi prišli vsi zdravi nazaj! — Iskreno pozdravljam vse, pa tudi Vas, br. Nardžič! Lajh Stanko.

Še celo skladnico pisem je došlo pretekli mesec na Veselo pošto. Ni mogoče vseh objaviti, ker je prostor pretesen. Tudi nekatera pisma pre malo novega in zanimivega povedo. Le vedno kaj posebnega poročajte, da si pisma ne bodo preveč podobna. To Vam naroča Vaš brat Nardžič.

Pisali so: Rudolf Pirc iz Škofje Loke; Anton Kraljič od sv. Jurija pri Grosupljem; Ruda Mihelič iz Sodražice; Vekoslav Toplak iz Ruš; Krmelj Leopold iz Poljan; višji naraščajnik iz Moravč; Jože Simčič iz Metlike; Mimika Novak in Malčika Ozmeč iz Ljutomera; Anton Nerat od Sv. Frančiška Ksaverija; Pepca Vrščaj od Sv. Petra pri Novem mestu. —

Vsem pozdrav: Bog živi!

„Orlič“ izhaja v začetku vsakega meseca. List izdaja uprava „Mladosti“ Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Ljudski dom.

Naročnina za odseke in krožke, ki naroče vsaj 20 izvodov pod skupnim zavitkom, 3 dinarje na leto, za vse druge naročnike 5 dinarjev.

Odg. urednik: Franc Zabret.

Tiska tiskarna „Tiskovno društvo“ v Kranju.